

PAPEŽ BENEDIKT XVI.

Sveti Jožef

Jožef – »Spal sem, a moje srce je bedelo«

Pred kratkim sem v stanovanju prijateljev videl upodobitev svetega Jožefa, ki mi je dala misliti. To je bil relief s portugalskega oltarja iz baročnega časa in je prikazoval noč pred begom v Egipt. Upodobljen je velik, odprt šotor; od zgoraj navzdol se približuje angel, v odprtini šotora leži Jožef – speč, a oblečen kot romar, popotnik z velikimi škornji, kakršne potrebujemo za težavno potovanje.

Jožef spi, a hkrati more slišati angela (prim. Mt 2,13s). O njem torej velja tisto, kar pove Visoka pesem: »Spala sem, a moje srce je bedelo« (Vp 5,2). Čuti počivajo, a dno duše je odprto. Odprti šotor postane podoba človeka, ki more prisluhniti v globino, navznoter in navzgor, ki je dovolj odprt, da življenje Boga in življenje njegovih angelov prodre v uho njegovega srca. V globini se duša vsakega človeka dotika Boga. Od znotraj hoče Bog spregovoriti vsakomur od nas, je blizu vsakomur od nas. Toda mi smo večinoma založeni z vsakovrstnimi posli, skrbmi, pričakovanji in željami. Tako polni smo slik in stisk, ki nam jih prinaša dan, da smo pri vsej budnosti za zunanost izgubili notranjo budnost in sploh ne moremo več zaznati glasu z dna svoje duše. Duša je tako rekoč založena z ropotijo, toliko zidov je zgrajenih pred božjo bližino, da Bog in njegov tihi glas ne moreta več prodreti skozi. Od novega veka smo postajali vedno sposobnejši obvladovati svet in iz

stvari izdelovati, kar smo hoteli. A to napredovanje naše moči nad stvarmi, napredovanje našega spoznanja, kaj lahko z njimi naredimo, je hkrati povzročilo, da se je naše zaznavanje skrčilo in je naš svet postal enodimenzionalen. Obvladujejo nas naše stvari, tisto, kar lahko vzamemo v roko in s čimer nekaj naredimo. Nazadnje vidimo samo sebe in ne prisluhnemo več v globino stvarstva, ki tudi danes govori o lepoti in dobroti Boga. Speči Jožef, ki je hkrati zmožen prisluhniti navznoter in navzgor – kakor smo slišali tudi danes v evangeliju –, je mož notranje zbranosti in pripravljenosti. Šotor njegovega življenja je odprt. Tako nas nagovarja, nas vabi, da se nekoliko umaknemo pred kričanjem čutov, zato da bi gledali navznoter in navzgor, da bi se Bog dotaknil tudi naše duše in ji mogel spregovoriti. Mislim, da je prav postni čas takšno obdobje v našem življenju, ko naj bi se vadili v takem umikanju od vsega vsakdanjega, ki nas ogroža, in v hoji navznoter.

Zdaj pa drugo. Jožef je hkrati pripravljen na skok. Pripravljen je, kakor je rečeno v današnjem evangeliju, vstati in izpolniti božjo voljo (prim. Mt 1,24; 2,14). V tem se dotika tistega, kar je središče Marijinega življenja, tistega, kar je izrekla v odločilni uri svojega življenja: »Glej, tukaj sem! Dekla sem Gospodova!« (Lk 1,38). To velja tudi zanj – Jožef je pripravljen vstati. »Glej, tvoj hlapec sem! Vzemi me! Pošlji me!« (Iz 6,8; prim. 1 Sam 3,8s). To je klic, ki bo poslej določal vse njegovo življenje. Človeku pride ob tem na misel tudi beseda, ki jo Jezus izreče Petru: »Odvedli te bodo, kamor nočeš« (Jn 21,18). Jožef je pripravljen; Božjo voljo je napravil za merilo svojega življenja. Bil je pripravljen, da ga odvedejo, kamor ni hotel. Celotno njegovo življenje je zaporedje takšnih vodenj. Začenja se s prvim srečanjem, ko ga angel uvede v skrivnost Marijinega Božjega materinstva, v mesijansko skrivnost. Tako Jožef nenadoma prekine tiho, skromno, zadovoljno življenje, ki ga je imel pred seboj. Potegne ga v pustolovščino Boga z ljudmi – tako rekoč v bližino gorečega trnovega grma, v neposredno srečanje s skrivnostjo, katere priča in sonosilec mora biti. Kaj to pomeni, se takoj pokaže: Mesija ne more biti rojen v Nazaretu. Jožef se mora odpraviti v Betlehem, v Davidovo mesto, a tudi tukaj ne more

biti pravo mesto. »Njegovi ga niso sprejeli« (Jn 1,11). Skrivnost križa visi nad to uro. Gospod je rojen v hlevu, zunaj mesta. Nato pride naslednje srečanje z angelom, ki vodi Jožefa v izgnanstvo v Egipt (prim. Mt 2,13–15). Tam izkuša usodo brezdomca, begunca, azilanta, tujca, ki ne spada zraven in mora iskati bivališče zase in za svoje. Pred vrnitvijo spet ostaja trajna ogroženost. In nato pride tisto bridko doživetje, trije dnevi Jezusove odsotnosti (prim. Lk 2,46), ki nekako že nakazujejo skrivnost treh dni med križem in vstajenjem: Gospod je izginil, odsoten je. Tako kakor se Vstali potem ne vrne preprosto v staro življenje, v staro zaupnost, ampak reče: »Ne dotikaj se me. Ne poskušaj me zadrževati! Grem gor k Očetu. Z menoj moreš biti samo, če greš gor z menoj« (prim. Jn 20,17). Tako tudi tukaj, pri ponovnem najdenju v templju, pridejo na dan tujost, resnobnost in visokost skrivnosti, ko Jezus nekako odrine Jožefa nazaj na njegov kraj in ga s tem hkrati vodi v višavo. »Moral sem biti v tem, kar je mojega Očeta« (Lk 2,49). Ti se ne boš imenoval oče. Ti si samo varuh, oskrbnik te službe in v tem se bo razodela skrivnost učlovečenja Boga. In končno Jožef umre, preden sme doživeti razodetje Jezusove skrivnosti. Vse – celotno življenje in pričakovanje – ostane skrito v tišini. To življenje ni uresničevanje sebe, ko človek spravi iz sebe vse, kar more najti, in poskuša napraviti iz sebe vse, kar meni, da more narediti v svojem življenju. Jožefovo življenje ni uresničevanje sebe, ampak zatajevanje sebe: »odveden si, kamor nočeš«. Svojega življenja se ne polašča, ampak ga daje. Ne izpeljuje svojega načrta, ki si ga je izmislil po svoj glavi in ga oblikuje po svoji volji, ampak se prepušča navodilom Boga; svojo voljo izroča v voljo Drugega, v večjo voljo, v voljo Boga. Toda ravno tam, kjer so to zgodi, kjer človek zares izgubi sebe, tam se najde. Da, samo kjer sebe izgubimo, kjer se damo, tam se moremo prejeti. In kjer se to zgodi, ne gospoduje lastna volja, ampak volja Boga. »Ne moja volja, ampak tvoja naj se zgodi« (Lk 22,42). Kjer se dogaja to, za kar prosimo – »Zgodi se tvoja volja kakor v nebesih tako na zemlji« (Mt 6,10) –, tam je na zemlji košček nebes, ker je na zemlji kakor v nebesih. Jožef, ki sebe izgubi in se sebi odpove,

Jožef, ki nekako vnaprej hodi za Križanim, nam torej kaže pot zvestobe, pot vstajenja in življenja.

Sledi še tretje. Jožef je oblečen kakor romar. In njegova pot je od te ure skrivnosti popotništvo, romanje. Stoji pod Abrahamovim šotorom. Zgodovina Boga, zgodovina s človekom, zgodovina njegovih izvolitev se začne s klicem praočetu: »Pojdi iz svoje dežele in bodi tujec!« (prim. 1 Mz 12,1; 26,3); Heb 11,8s). Jožef s tem postane vnaprejšnja podoba krščanskega bivanja, ko je Abrahamova odslikava. Prvo Petrovo pismo in pismo Hebrejcem to zelo močno poudarjata. Apostoli nam govorijo: »Kot kristjani ste tujci in romarji in gostje« (1 Pt 1,1.17; 2,11; Heb 13,14). Kajti naša domovina – ali kakor reče sveti Pavel v pismu Efežanom –, »naša država je v nebesih« (Fpl 3,20). Govorjenja o nebesih danes ne slišimo več radi. Mislimo namreč, da nas to odvrča od naših dolžnosti na zemlji, nas odtujaše svetu. Menimo, da naj ne le zemljo oblikujemo v raj in naj ne gledamo proč od nje, ampak naj svoja srca, svoje roke povsem posvetimo zemlji. A prav tedaj, ko to hočemo, uničujemo stvarstvo. Kajti človekovo pričakovanje, puščica njegovega hrepenenja, je naravnano na neskončnost. Še vedno drži in se prav danes spet potrjuje, da človeku zadostuje edino Bog. Človek je tako ustvarjen, da je vse zemeljsko zanj premalo: človek potrebuje več: neskončno Ljubezen, neskončno Lepoto in Resnico. Tega pričakovanja v njem ni mogoče zadošiti, a človek lahko cilj izgubi izpred oči. In tedaj hoče neskončnost in neskončne izpolnitve potegniti iz končnega. Na zemlji hoče imeti nebesa, vse pričakuje in terja od nje ter od tega življenja in te družbe. Ko bi iz končnega rad spravil neskončno, potepta zemljo in napravlja skupno življenje drugega z drugim v urejeni družbi nemogoče, ker mu je vsak drug v napoto in ga ogroža. Drugi mu namreč odvzame košček življenja in sveta, ki bi ga človek rad imel zase. Če se spet naučimo gledati v nebesa, bo zemlja postala svetla. Samo če pustimo, da v nas oživi vsa veličina upanja na večno sobivanje z Bogom, če smo spet romarji k Večnemu in se ne zarijemo v zemljo, tedaj posije žarek našega upanja tudi na ta svet ter mu podeli upanje in mir.

Danes se zahvalimo Bogu za Jožefa, tega svetnika, ki je zbrano pozoren na Boga, pripravljen, pokoren, ki se odpoveduje sebi in je na poti k Bogu obljub ter služi tudi zemlji. Zahvalimo se za ta jubilejni dan, ko vidimo, da se tudi danes ljudje še vedno odpirajo volji Boga, poslušajo njegov klic in hodijo za njim, kamor koli jih vodi. Prosimo za milost, da bi nam bili podeljeni takšna budnost in pripravljenost. Prosimo, da bi polnost takšnega upanja prepojila naše življenje in nas vodila k Bogu, ki je naš pravi cilj v občestvu večnega življenja.